

ve sluzby lesa v návrhu novely lesního zákona

EK OLH

9. 5. 2024

Jan Lojda

Ministerstvo
zemědělství

Stav novely lesního zákona

- Novela lesního zákona po meziresortním připomínkovém řízení
- Sešlo se stovky připomínek (ES se týkaly připomínky k platbě)
- Po vypořádání bude předloženo do LRV, dále PS
- Předpoklad nabytí účinnosti 1.1.2025 s dílčími posuny účinnosti u vybraných témat (včetně plateb za ES)

Příprava na začlenění ES do lesního zákona

1) Nalezení právně komfortních nástrojů pro novelu lesního zákona a novelu zákona o oceňování majetku v rámci komplexního řešení tzv. ekosystémových služeb lesů

2) Platby za ekosystémové služby lesa a lesního hospodářství PES-LES NAZV QK23020008

Nalezení právně komfortních nástrojů pro novelu lesního zákona

- Koncem roku 2023 pro MZe realizována prof. JUDr. Milanem Damohorským, DrSc. a JUDr. Adamem Novákem, Ph.D. právní analýza legislativního zakotvení ekosystémových služeb (ES) lesů v okolních zemích (včetně jejich přístupu k vlastnictví lesních plodů či možnosti volného vstupu do lesů) a návrh na příslušné změny v právních předpisech ČR.
- Situace v okolních státech:

Německo: v roce 2022 předložen návrh právní úpravy o ES lesů a odměňování za jejich poskytování (návrh v roce 2023 zamítnut); i bez této právní úpravy od roku 2021 poskytuje spolkové Ministerstvo pro výživu a zemědělství dotaci na přeměnu lesů na klimaticky odolnější (obdoba příspěvku „adaptace“ v ČR) a spolkové Ministerstvo pro životní prostředí poskytuje dotace na podporu biodiverzity lesních ekosystémů; v parlamentu se nadále diskutuje téma ekosystémových služeb (obecně)

Rakousko: žádná speciální právní úprava, existují dotační programy na podporu některých ES lesů (analogie podpor v ČR poskytovaných z národních či evropských zdrojů), více než v ČR je rozvinut systém uhlíkových certifikátů

Nalezení právně komfortních nástrojů pro novelu lesního zákona

Slovensko: připraven věcný návrh zákona o ekosystémových službách obecně (uhlíková a vodní banka), od roku 2017 do rok 2023 podle vyhlášky 226/2017 Z. z. poskytována platba za mimoprodukční funkce lesů (nyní v přípravě navazující podpora)

Švýcarsko: žádná speciální právní úprava, v dotační politice obdobná situace jako v Rakousku

Polsko: žádná speciální úprava ani dotační nástroje orientované na posilování ES lesů

Finsko: projekt METSO pro zastavení poklesu biodiverzity ve finských lesích (podpora kombinována ze soukromých a veřejných zdrojů) – dlouhodobé projekty orientované na zlepšení stavu lesních ekosystémů na klíčových stanovištích

Francie: podpora na principu uhlíkových certifikátů, v přípravě další plošné platby z místních nebo nadregionálních rozpočtů

Chorvatsko: část výnosů z daní z příjmů je účelově vázána na podporu poskytovanou v obdobné struktuře, jako v ČR

Nalezení právně komfortních nástrojů pro novelu lesního zákona

návrh na právní zakotvení ES v lesním zákoně (předložen komplexní návrh, který by posunul primární účel LZ k problematice zajištění produkce ES lesů

ekosystémovými službami lesa přínosy lesa využitelné v rámci aktivit člověka a podmíněné existencí lesa, které se člení na služby produkční, služby kulturní, služby regulační a podpůrné, produkčními službami zejména služby dřevo-produkční a nedřevo-produkční, kulturními službami zejména rekreační služba lesa, naučná a krajínotvorná služba lesa, regulačními a podpůrnými službami zejména služba půdo-ochranná (zabránění erozi půdy, depozice erodované půdy), služba vodo-ochranná (ochrana kvality a kvantity vody), služba vzducho-ochranná (čištění ovzduší, udržování stabilního klimatu, vázání CO²), služba přírodo-ochranná (zachování a podpora biodiverzity, tvorba stanovišť)

Pozemky určené k plnění funkcí lesa x k poskytování ekosystémových služeb lesa

NAZV QK23020008

Cílem je na základě analýzy současných poznatků navrhnout hektarové sazby přímých plateb za plnění ekosystémových služeb lesů a doplňkových (nadstavbových) plateb za intenzifikaci těchto služeb lesnickým sektorem

- návrh změny lesního zákona, který by takové platby umožňoval
- analýza administrativní náročnosti související s realizací systému PES
- doporučení komunikačních nástrojů a přístupů pro přijetí principu PES vlastníky lesů a dalšími významnými zájmovými skupinami
- ekonomická analýza dopadů realizace PES na vybrané

Studie	Definice ES
Daily (1997)	Podmínky a procesy, jejichž prostřednictvím přírodní ekosystémy a druhy, které je tvoří, udržují a naplňují lidský život. Zachovávají biodiverzitu a produkci ekosystémových statků.
Constanza a kol. (1997)	Ekosystémové statky a služby představují přínosy, které lidská populace přímo či nepřímo odvozuje od ekosystémových funkcí. Ekosystémové funkce se vztahují ke stanovištím, biologickým či systémovým vlastnostem nebo procesům ekosystémů.
de Groot a kol. (2002)	Funkce ekosystémů jsou schopnosti přírodních procesů a složek poskytovat zboží a služby, které přímo či nepřímo uspokojují lidské potřeby.
š MEA (2005)	Přínosy, které lidé získávají z ekosystémů. Změny v ES ovlivňují lidský blahobyť.
u Boyd a Banzhaf (2007)	Konečné ES jsou složky přírody, které poskytují přímý požitek nebo jsou přímo spotřebovávány, využívány k zajištění lidského blahobytu.
Wallace (2007)	Používá definici ve smyslu MEA, dále ji zužuje na ES odvozené od přírodních prvků ekosystémů.
Fisher a Turner (2008), Fisher a kol. (2009)	Navazují na Boyda a Banzhafa (2007). ES jsou aspekty ekosystémů, které jsou využívané (aktivně nebo pasivně) k tvorbě lidského blahobytu.
TEEB (2010)	Přímý a nepřímý příspěvek ekosystémů k lidskému blahobytu.
Staub (2011)	Ekosystémové statky a služby, které lidem přináší přímý požitek, nebo jsou lidmi přímo spotřebovávány či využívány (FEGS) a tak přímo přispívají k jejich blahobytu.
Haines-Young (2023)	Příspěvky, kterými ekosystémy přispívají k lidskému blahobytu, a liší se tak od zboží a přínosů, které z nich lidé následně získávají. Definice v rámci systému CICES.
Landers a Nahlik (2013)	Definice podle Boyda a Banzhafa (2007). ES je brána jako FEGS.
US EPA (2015)	FFES jsou příspěvky přírody 1) přímo do výrobních procesů nebo 2) přímo do domácností a lidského blahobytu.
IPBES (Díaz a	NCP jsou všechny příspěvky živé přírody, pozitivní i negativní (diverzita organismů, ekosystémů a s nimi související ekologické a evoluční procesy) ke kvalitě života

NAZV QK23020008 – Klasifikační systémy

- Miléniové hodnocení ekosystému (MEA, 2005) vymezilo v roce 2005 první ucelený konceptuální rámec pro hodnocení ES, v rámci kterého byly navrženy 4 skupiny ES, a to zásobovací (6 ES), regulační (5), kulturní (7) a podpůrné (3). Podpůrné ES udržují produkci ostatních ES.
- De Groot a kol. (2002) se ve své klasifikaci zaměřuje na ekosystémové funkce, kdy 23 funkcí třídí do 4 skupin. Rozeznávají regulační, habitatové, produkční a informační funkce. Následně uvádí ke každé funkci příklady z nich plynoucích statků a služeb

NAZV QK23020008 – Monetární hodnocení

- přínos generovaný ekosystémem lze ocenit v monetárních jednotkách za předpokladu, že pro daný přínos existuje trh nebo záměr směny (zástupné či vykonstruované trhy)
 - netržní statky (nízká WTP indikuje, že záměr k potenciální směně je zanedbatelný)
- nemá smysl při hodnocení mezi-slужeb (procesů) či vlastností (biodiverzita) => jejich význam lze zohlednit pomocí např. ekologických kritérií
- ekonomické veličiny používané pro monetární ocenění některých ES jsou variabilní v čase (např. společenskými náklady uhlíku

Novela lesního zákona - terminologie

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) lesem lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- b) funkcemi lesa ~~přínosy~~ **ekosystémové služby** podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční,

Novela lesního zákona – platba ES

§ 46b

Platba za ekosystémové služby lesů

- (1) Vlastník lesa má nárok na platbu za ekosystémové služby lesů poskytovanou za zajištění klimatické funkce lesů.**
- (2) Platbu za ekosystémové služby lesů poskytuje**
 - a) Ministerstvo obrany, jde-li o vojenské lesy,**
 - b) Ministerstvo životního prostředí, jde-li o lesy na území národních parků a jejich ochranných pásem,**
 - c) ministerstvo, jde-li o ostatní lesy.**
- (3) Podmínky poskytování platby za ekosystémové služby lesů stanoví vláda nařízením.**
- (4) Pro poskytování platby za ekosystémové služby lesů se § 46 a § 46a použijí obdobně.**

Pozn.: účinnost od 1. 1. 2027

Novela lesního zákona – podstata plateb za ES

- Notifikace: Cesta zvýšených nákladů nebo ušlých příjmů vs. ocenění ekosystémové služby. Potřeba naplnit dikci Pokynů Společenství ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví
- Adaptace lesů na klimatickou změnu vs. Platby za ekosystémové služby lesa
- Musí vzniknout metodika na ocenění „nějaké“ ekosystémové funkce. Byla zvolena klimatická funkce s ohledem na funkci lesů směřující k poutání uhlíku.
- Jeví se v tuto chvíli jako vhodné podmínit platby za ekosystémové služby lesů výkony vlastník lesů v rámci managementu lesa, které budou směřovat k adaptaci lesů na klimatickou změnu a které budou zabraňovat obdobným rozsáhlým rozpadům lesních ekosystémů, jako jsme viděli v předchozích letech.
- Tyto výkony musí být nad rámec zákona